

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

КОРИФЕЙ ЖЕСТОВОГО ПЕРЕКЛАДУ

30/05/2019

ЛЮДИ НАШОГО ТОВАРИСТВА / ВІДЕО

Нещодавно Українське товариство глухих у черговий раз відзначило День перекладача жестової мови. Тому й не дивно, що у цьому місяці статі «обличчям» номера ми запропонували саме представниці цієї унікальної професії. А за загальним визнанням і всіма професійними рейтингами найшанованіше місце серед своїх колег займає справжній корифей жестового перекладу, Почесний член УТОГ, Заслужений працівник соціальної сфери України **Наталія Василівна ІВАНЮШЕВА**.

— **Наталіє Василівно, Ваша доля тісно переплелася з Вашим рідним містом — Києвом.**

— Так, тут я народилася, тут також побачили світ і мої батьки.

Мій тато, Ковальський Василь Євгенович, що втратив слух внаслідок нещасного випадку, навчався у Санкт-Петербурзькому училищі глухонімих, де отримав креслярські вміння, які стали основою для отримання спеціальності техника-кресляра.

Працював він у Мостобудівному відділі НКВС м. Києва пліч-о-пліч з Оскаром Патонам. Першим вдалим результатом їхньої спільної праці було друге відродження Ланцюгового (Цепного) моста та спорудження моста, який сьогодні відомий як міст Патона.

До речі, жестове ім'я — «ІВАНЮШЕВА» — дісталось мені у спадок від батька, і означає воно «чуб». Батько мав дуже гарного і густого чуба, якого постійно розчісував гребінцем, який носив з собою.

Моя мама, Ковальська Варвара Романівна (у дівочтві — Макушко), народилася в заможній родині, мала набуту глухоту і навчалася у Київській гімназії для глухих дітей, де здобувала навички письма, а також швейної справи.

Перша зустріч моїх батьків сталася у далекому 1920 році у клубі для глухих на вул. Івана Франка. Але завоювати серце юної красуні було не так просто: на залицяння пішло довгих три роки. Після одруження у моїх батьків народилося троє чуючих дітей: найстарша — Тетяна, середній — Іван і найменша — я.

— **Як Ви обрали професію перекладача?**

— З раннього дитинства ми з братом і сестрою з молоком матері засвоювали жести. А мої дитячі та юнацькі роки були присвячені навчанню (середня школа № 44), спорту (захоплювалася гімнастикою, акробатикою, греблею), художній самодіяльності. Часто відвідувала клуб глухих, який розташовувався на Шота Руставелі. Мені було так цікаво спілкуватися з усіма!

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

Найбільше подобалося спостерігати за перекладом жестовою мовою Г. І. Набоченко (Максимової)— майстра перекладацької справи. Саме завдяки цьому я після закінчення 7 класу вмовила маму відвести мене в обласний відділ УТОГ до І. Т. Криволапова, щоб він направив мене на роботу на підприємство глухих. Мама була дуже проти, а батько, навпаки, сказав: «Як хочеш...».

Так я у жовтні 1953 року (було мені тоді лише 16!) прийшла на Київський УВК № 1 УТОГ, де стала працювати перекладачем. Серед моїх перших вчителів-наставників були перекладачка Ш.М. Бялик і заступник директора А.І. Козаченко. І хоч середню освіту довелося здобувати у вечірній школі № 21 м. Києва «без відриву від виробництва», я ніколи не пошкодувала про це.

Згодом, за сприяння П.К. Набоченка, який у 1955 році був обраний заступником голови ЦП УТОГ, я перейшла працювати його перекладачем до Центрального правління УТОГ. Пізніше заочно здобула вищу сурдопедагогічну освіту на дефектологічному факультеті Київського педагогічного інституту імені О. М. Горького (нині — Національний педуніверситет імені М.П. Драгоманова), який закінчила у 1969 році.

— **Саме у той час вийшов Ваш перший посібник з жестової мови...**

— Так, під час навчання в інституті виникла ідея видати посібник під назвою «Міміко-жестикуляційна мова» (1968—1969 рр.), у якому при активній допомозі першого заступника голови УТОГ М.І. Неплюй було відтворено близько 500 жестів.

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

Майбутній перший президент і академік НАПН України М.Д. Ярмаченко пропонував мені зайнятися науково-дослідною роботою, але я віддала перевагу роботі, пов'язаній з Товариством. Хоча, варто додати, що тривалий час читала авторський курс «Дактильно-жестове мовлення» для студентів сурдопедагогічного відділення.

— **А потім була «Райдуга»?**

— Відкриття Республіканського театру міміки та жесту глухих «Райдуга» стало подією не лише в історії УТОГ, а й у моїй біографії: я стала працювати там педагогом-консультантом з жестової мови. Це була цікава творча робота з художнього удосконалення жестової мови з глухими акторами театру: Олександрою Мізгірьовою, Лілією Івановою, Василем Стьопкіним, Тамарою Сотниченко, Василем Пустогваром, Мар'яною Снісар, Олександром Кушніренком, Вадимом Крицьким, Тетяною Вуйцик, Ольгою Кіраш та ін.

— **Проте далі у Вашій трудовій біографії була вимушена перерва, яка подарувала Вам незабутні зарубіжні враження?**

Так, у 1965–1966 роках мені пощастило побувати в Індії, у 1973—1975 роках — у Тегерані та півдні Ірану, де мій чоловік — Віталій Васильович Іванюшев, працював перекладачем при посольстві СРСР. У ті часи більшість наших співвітчизників могла лише мріяти про такі мандрівки...

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

— **А після повернення на Батьківщину Ви почали працювати у Київському технікумі легкої промисловості?**

— Так, тривалий час (з 1975 до 1986 року) я була викладачем російської мови та літератури й перекладачем-дактилологом у спецгрупах глухих студентів КТЛП (нині — Київський коледж легкої промисловості). Там працювала команда перекладачів-професіоналів (Віра Мішанін, Наталія Дмитрук та ін.). А про своїх студентів я не можу говорити без хвилювання – всі вони мені мов рідні діти. Люблю всіх і пишаюся їх досягненнями.

— **Ви дбали про долю не лише нечуючих студентів КТЛП, а й багатьох інших вищих навчальних закладів...**

— З 1986 до 1993 року на прохання керівництва ЦП УТОГ я знову працювала в апараті ЦП УТОГ на посадах старшого інструктора, провідного інструктора відділу кадрів. Саме в той час були створені спецгрупи глухих у середніх спеціальних та вищих навчальних закладах України, серед яких: Донецький металургійний інститут, Харківський технікум соціальних працівників, Київський технікум радіоелектроніки, Івано-Франківський технікум фізкультури, Київський інститут фізкультури, Херсонське медичне училище, Університет «Україна», Київський політехнічний інститут.

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

А під час важливих заходів у Товаристві (з'їздів, пленумів, важливих нарад) виходила на сцену як перекладач жестової мови.

— Отже, Ви ніколи не втрачали зв'язку зі своєю першою професією...

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

— Звичайно! Навіть більше того, з 1993 року перейшла працювати до Київської організації УТОГ перекладачем і спеціалістом вищої категорії. Крім того, викладала на курсах підготовки та підвищення кваліфікації перекладачів жестової мови на базі Навчально-відновлювального центру УТОГ у Пущі-Водиці. Скільки моїх учнів серед перекладачів – ніколи не рахувала...

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

— А це дуже важко зробити, адже багато хто навчався за виданими Вами посібниками...

Так, за сприяння канадських і українських фахівців у 2003 році створено тематичний відеословник жестової мови у трьох частинах за співавторством з Євдокією Зуевою. А перший дитячий ілюстрований навчально-методичний посібник «Українська жести́ва абетка» 2005 року разом з Світланою Кульбідію і Михайлом Поплавком.

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

— Давайте більш детально поговоримо про Вашу наукову роботу, адже Ви були серед перших науковців лабораторії жестової мови, створеної у 2006 році за ініціативи ЦП УТОГ на базі Інституту спеціальної педагогіки НАПН України.

— Так, ми займалися питаннями, що стосувалися нормативно-правового забезпечення української жестової мови, особливостей вивчення УЖМ як мови, предмету й засобу навчання, а не лише як засобу спілкування.

Розробили також два національних жестівника: «Український жестівник для батьків» (2011), «Українська жестова мова» (2012), а також щорічно видавали збірник наукових праць «Жестова мова й сучасність» (2006–2013 роки).

Проводили курси первинної підготовки з вивчення української жестової мови для вчителів і вихователів спеціальних шкіл для дітей з порушеннями слуху, перекладачів УЖМ.

До речі, зараз завдяки ідеї В.В. Скурчинського за підтримки УТОГ та С.В. Кульбиди я працюю над новим посібником з жестової мови.

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

— Днями всі ми відзначили День перекладача жестової мови. **Що б Ви хотіли сказати своїм молодим колегам?**

— У 2007 році на загальних зборах перекладачів м. Києва і Київської області створено Раду перекладачів жестової мови (РПЖМ), яку я очолювала три роки, а зараз радю, що ця справа продовжена завдяки створенню Всеукраїнської ради перекладачів жестової мови. Бажаю молодим колегам частіше зустрічатися, ділитися досвідом і професійною майстерністю, любити людей і свою справу, бути завжди поруч з нечуючими, в рідному Товаристві глухих!

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

— Дякуємо, дорога Наталіє Василівно, і у Вашій особі щиро вітаємо всіх перекладачів зі святом, зичимо здоров'я, сил і наснаги! Нехай Ваші золоті руки не знають втоми!

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

Каменська Н.М. (2019). Корифей жестового перекладу. Наше життя. 30.05.2019. С. 2 — 10. Режим доступу <https://ourlife.in.ua/utog/ludi-nashego-obshestva/3534-korifej-zhestovogo-perekladu.html>

Наталія КАМЕНСЬКА, 2019